

Sygn. akt IV CZ 107/12

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa E. M., małoletniego J. M.

i M. M.

przeciwko A. V. AG w Köln w Niemczech

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 lutego 2013 r.,

zażalenia powodów

na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie trzecim wyroku

Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 marca 2012 r.,

**oddala zażalenie i nie obciąża powodów obowiązkiem zwrotu
pozwanemu kosztów postępowania zażaleniowego**

Uzasadnienie

Powodowie [...] wnieśli zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 7 marca 2012 r. w przedmiocie rozstrzygnięcia o zwrocie pozwanemu A. V. AG w Köln (Niemcy) kosztów postępowania, zawarte w punkcie trzecim wyroku z dnia 7 marca 2012 r. Sąd odwoławczy, orzekając według niemieckich przepisów materialnoprawnych dokonał częściowej zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji zaskarżonego przez obydwie strony, oddalił ich apelacje w pozostałym zakresie i zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu za instancję odwoławczą, odstępując od obciążania ich pozostałą częścią tych kosztów.

W zażaleniu skarżący zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego. Jako naruszone wskazali § 308 ust. 2 i § 91 Zivilprozessordnung (ZPO) - niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnym, § 3 ust. 2 Rechtsanwaltsvergütungsgesetz (RVG) - ustawy o opłatach za czynności adwokackie oraz § 2 ust. 2 ustawy o wynagrodzeniu adwokatów i wysokości honorarium (BRAGO), a także art. 45 Konstytucji RP i art. 100 k.p.c. We wnioskach powodowie domagali się uchylenia i zmiany zaskarżonego orzeczenia o kosztach procesu przez zasądzenie od strony pozwanej po 1150 euro na rzecz każdego z powodów tytułem zwrotu kosztów postępowania za II instancję zgodnie ze złożonym dnia 8 lutego 2010 r. wnioskiem, ewentualnie wnieśli o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stanowisko skarżących opiera się na wadliwym założeniu, że w wypadku, kiedy sprawa rozpoznawana jest przy zastosowaniu obcego prawa materialnego, również zasady ponoszenia kosztów i ich wysokość, w tym wysokość wynagrodzenia adwokackiego, powinna być określana według zasad obowiązujących w państwie, którego prawo materialne jest stosowane. Założenie to jest niesłuszne, ponieważ podstawową zasadą obowiązującą w prawie procesowym jest zasada terytorialności tego prawa, co oznacza, że sąd przeprowadza postępowanie stosując prawo procesowe obowiązujące w jego

siedzibie (*lex fori*), chyba że odstępstwa w tym zakresie wynikają z uregulowań międzynarodowych (art. 91 ust. 2 Konstytucji RP). Sądy obydwu instancji były więc zobowiązane stosować przepisy polskiego postępowania cywilnego, w tym przepisy określające zasady ponoszenia kosztów procesu. Za źródła prawa procesowego uznawane są także akty prawne określające rozmiar kosztów sądowych oraz te, które wyznaczają zasady wynagradzania fachowych pełnomocników stron w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości na potrzeby rozliczenia między stronami kosztów procesu. Nie można więc zgodzić się ze skarżącymi, że zachodziły podstawy do stosowania przepisów procesowych zaczerpniętych z prawa niemieckiego. Przepisy prawa polskiego zostały natomiast zastosowane prawidłowo. W postępowaniu odwoławczym powodowie domagali się zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji przez zasądzenie na ich rzecz dalszych świadczeń w wysokości powódka - 45 000 euro i renty wyższej o 500 euro miesięcznie; M. M. - 45 000 euro i renty wyższej o 175 euro miesięcznie oraz J. M. - 55 000 euro i renty wyższej o 200 euro miesięcznie. Roszczenia te zostały uwzględnione tylko częściowo przez zasądzenie odszkodowania (zadośćuczynienia) dla J. M. w wysokości 3 000 euro i w zakresie niewielkiej podwyżki stopy odsetek. Z kolei pozwany w swojej apelacji domagał się obniżenia świadczeń dla E. i M. M. o 5 000 euro i skrócenia okresu, przez który zobowiązany jest do wypłaty renty. Wygrał spór jedynie co do skrócenia okresu wypłaty renty. Zestawienie wartości żądań i stopnia ich uwzględnienia przez Sąd Apelacyjny uzasadnia pogląd, że pozwany uległ powodom jedynie w nieznacznym zakresie i uprawnia do zastosowania art. 100 k.p.c. Podnoszone przez powodów okoliczności, takie jak trudności z określeniem przez nich rozmiaru roszczeń i korzystaniem przez nich ze zwolnienia od kosztów sądowych nie stanowią dostatecznej podstawy do uwolnienia ich od obowiązku zwrotu przeciwnikowi kosztów postępowania odwoławczego. Trudności z określeniem roszczeń uwzględnione zostały przez Sąd odwoławczy przy dokonywaniu zmiany orzeczenia o kosztach w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, zaś zwolnienie od kosztów sądowych nie wiąże się z usunięciem obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi procesowemu (art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594). Na rzecz powodów zasądzone zostały

znaczące sumy odszkodowań, które - ze względu na prawomocność orzeczenia sądu drugiej instancji powinny niezwłocznie zostać im wypłacone, ich sytuacja materialna nie jest obecnie drastycznie zła. Nie zachodziły więc okoliczności, które obligowałyby Sąd Apelacyjny do zastosowania wyjątkowej i w dużym stopniu uznaniowego art. 102 k.p.c. (w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

Zażalenie powodów należało więc oddalić na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

Orzekając o kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Najwyższy zastosował art. 102 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. przyjmując, że obciążenie powodów dalszymi jeszcze kosztami procesowymi prowadziłoby do zachwiania równowagi pomiędzy rozmiarem uzyskanych świadczeń mających rekompensować ujemne skutki tragicznej śmierci ich męża i ojca a kosztami toczącego się w tej sprawie postępowania. Nierównowaga taka spowodować może niesprawiedliwość całościowo ocenianego rozstrzygnięcia, czemu zapobiegać ma uprawnienie sądu przewidziane w art. 102 k.p.c.